

فرهنگ حلال در سیاست گذاری توریسم

چکیده مقاله :

نویسنده : دکتر ابراهیم بای سلامی
سرپرست مرکز پژوهش‌های گردشگری دانشگاه تهران

در فرهنگ دینی اسلام، مسیحیت و یهود بر نوعی از مراقبت و نظم فرهنگی برای کنش‌ها و فعالیت‌های انسان تأکید شده تا کیفیت زندگی او با تحقق « حیات طیبه » به تعالی برسد. مکانیسم مراقبت‌ها از (روح و جسم انسانی) در دین اسلام در قالب مفهوم « حلال » تعریف شده است. در رویکردی جامعه‌شناختی « حلال » یک هنجار اخلاقی است که بر اساس اخلاق اعتقادی (convincing ethic) استوار است و تکلیف‌شناسی آن مبتنی بر نوعی عرفان است که در رابطه خدا و ایشان خلاصه می‌شود. معیار ارزش حلال به عنوان یک مکانیسم مراقبتی بر سراسر زندگی انسان مستولی است و از روابط قبل از تولد تا مکانی که به گور (قبر) انسان اختصاص می‌یابد و بدین ترتیب مفاهیمی چون « نطفه حلال، حلال زاده، لقمه حلال، مشاغل حلال، غذای حلال، نوشابه حلال، لباس حلال، آداب و روابط حلال»، معنا پیدا می‌کنند و با رعایت معیارهای خاص تعریف می‌شوند. در این مقاله با بررسی و تجزیه نظری « مفهوم حلال » بر اساس عناصر موجود در تعریف مفهوم فرهنگ، در رویکردی جامعه‌شناسانه به تحلیل کنش‌ارزشی و روابط منطقی و گفتمانی آن پرداخته شده است (نمودار ۱)

نمودار شماره (۱)

خلاصه برخی از این عناصر عبارتند از:

- ۱- حلال یک ارزش است زیرا که تجلی عمیق ترین احساسات مشترک نسبت به پدیده های جهان و جامعه است.
- ۲- حلال یک باور است چون برای مسلمین به صورت تقریباً غیر قابل تردید پذیرفته شده است.
- ۳- حلال به عنوان یک تکلیف معیار زندگی مؤمن است.
- ۴- حلال دارای روش و شیوه خاص است زیرا اینکه مؤمن چگونه به تکلیف خود عمل کند اهمیت دارد.
- ۵- حلال مبتنی بر شناخت و معرفت است چون مؤمن با این سوال های اساسی مواجه است که چه چیز در جهان مطلوب است و تکلیف چیست و در این مقوله رفع نیازهای فیزیولوژیک (همانند غذا و روابط جنسی) بر شناخت مبتنی است.
- ۶- حلال یک کنش ارزشی است و اندیشه ها و باورها را در عمل متجلی می کند.
- ۷- در معیار حلال عامل در محیط اجتماعی اهمیت دارد. عامل به حلال موجبات احیای ارزشهای آن می شود.
- ۸- رابطه منطقی ناشی از عمل حلال موجب استقلال فرد و گروه عمل کننده می شود.

۹- فرهنگ حلال دارای یک گفتمان جدی است، و اندیشه ها و علائم آن به صورت استدلالی، توزیع، مبادله و منتشر می شود.

۱۰- حلال شاخص انسان مؤمن از غیر مؤمن است.

۱۱- حلال نماد نوعی مراقبت ماهوی و حقوقی نسبت به پدیده های مادی و معنوی است.

سپس با اشاره به نقش فرهنگ در سیاستگذاری و بر این نکته تأکید می شود که سیاستگذاری برای جامعه انعکاس ارزشهای گزینش شده می باشد و درک هر نوع سیاستگذاری بدون توجه به فرهنگ جامعه و بررسی تحول ارزش آن میسر نیست. ارزشهای فردی و گروهی در فرایند سیاستگذاری نقش بسزا ایفا می کنند. تصمیم هایی که افراد اتخاذ می کنند و اقداماتی که انجام می دهند، همه به نوعی ارزشهای مورد احترام می را منعکس می کنند و ملاحظه مناسب ارزشهای حلال و مولفه های شش گانه صنعت گردشگری اعم از پذیرایی (غذا و نوشیدنی) حمل و نقل، اقامت و هتلداری، جاذبه ها، سوغات و خرید و خدمات اختصاصی گردشگری بخشی از این مقاله است نمودار (۲).

نمودار شماره (۲)

در این مقاله نسبت به رعایت اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط در خصوص مبحث حلال هشدار داده شده است.

کارکردهای مثبت ارزش حلال به عنوان یک امتیاز در صنعت توریسم عبارتند از:

کارکردهای استفاده از فرهنگ حلال در صنعت توریسم به طور خلاصه عبارتند از:

- ۱- رعایت معیار حلال موجبات احیای یک ارزش معنوی و اعتقادی در جهت مراقبت از روح و جسم گردشگران را فراهم می کند و در نهایت موجب استقبال بیشتر آنها می شود.
- ۲- یک امتیاز است و موجب ارتقای سطح خدمات به همه گردشگران اعم از مسلم و غیر مسلم می شود البته با رعایت جوانب علمی و اجتماعی و پرهیز از خودخواهی ها و خود بزرگ بینی ها.
- ۳- موجب تمایز فردی و گروهی و ابزار هویت و ایجاد وحدت بین مسلمانان می شود.
- ۴- اعتماد و اطمینان بیشتر را بر می انگیزد و پیش بینی نوع خدمات را آسان تر می سازد.
- ۵- موجبات مشارکت و همکاری در خصوص صنعت گردشگری در بین کشورهای اسلامی را فراهم می کند.
- ۶- موجبات رضایت مشتریان مسلمان و غیر مسلمان را فراهم می آورد.
- ۷- برند حلال در جهت فعالیت تجاری و همگرایی بیشتر مسلمین تقویت می شود.
- ۸- امکان ایجاد یک شبکه تجارت مشترک و زنجیره ای (chain) در صنعت توریسم را برای کشورهای اسلامی فراهم می کند.
- ۹- بستر ارائه مانیفست مشترک کشورهای اسلامی را در غالب OIC و ارائه آن به سازمان ملل متحد و همچنین رعایت آن در WTO UN را فراهم می کند.

واژگان کلیدی

مکانیسم مراقبتی، نظم فرهنگی، کنش ارزشی، ارزش حلال، مولفه های صنعت گردشگری.